

Ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne osób prowadzących pozarolniczą działalność i osób z nimi współpracujących

Ustawą z dnia 1 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 150, poz. 1248) wprowadzono nowe zasady ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych, które rozpoczęły wykonywanie działalności gospodarczej po dniu wejścia w życie tej ustawy (tj. nie wcześniej niż 25 sierpnia 2005 r.). Przy czym do osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą zalicza się także osoby, które po dopełnieniu obowiązku uzyskania odpowiedniego wpisu, zgodnie z przepisami o działalności gospodarczej, w ramach tej działalności wykonują wolny zawód (o którym mowa w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych) oraz osoby, które działalność gospodarczą prowadzą w ramach spółki cywilnej.

Zgodnie z powołaną ustawą, dla osób rozpoczynających prowadzenie działalności gospodarczej po 24 sierpnia 2005 r., w okresie pierwszych 24 miesięcy kalendarzowych od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności gospodarczej, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż **30%** kwoty minimalnego wynagrodzenia, tj. w 2005 r. 254,70 zł (30% x 849 zł), a w **2006 r. - 269,73 zł** (30% x 899,10 zł). Podana zasada ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne nie ma jednak zastosowania do osób, które:

- już prowadzą działalność lub w okresie ostatnich 60 miesięcy kalendarzowych przed dniem rozpoczęcia wykonywania działalności gospodarczej prowadziły pozarolniczą działalność,
- wykonują działalność gospodarczą na rzecz byłego pracodawcy, na rzecz którego przed dniem rozpoczęcia działalności gospodarczej w bieżącym lub poprzednim roku kalendarzowym wykonywały w ramach stosunku pracy lub spółdzielczego stosunku pracy czynności wchodzące w zakres wykonywanej działalności gospodarczej.

Oznacza to, że prawa do deklarowania do podstawy wymiaru składek kwoty nie niższej niż **30%** minimalnego wynagrodzenia **nie ma** np. osoba uprzednio ubezpieczona jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą, podejmująca prowadzenie działalności gospodarczej i wykonująca na rzecz osoby, z którą uprzednio współpracowała, w ramach obecnie prowadzonej działalności te same czynności, które wykonywała jako osoba współpracująca, o ile współpraca **odbywała się w ramach stosunku pracy**.

Ponadto należy pamiętać, że warunek nie wykonywania działalności na rzecz byłego pracodawcy dotyczy nie tylko pierwszego dnia prowadzenia działalności ale całego 24-miesięcznego okresu. Oznacza to, że od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności na rzecz byłego pracodawcy (także

wtedy, gdy moment ten następuje np. po upływie kilku miesięcy od rozpoczęcia prowadzenia działalności) następuje utrata prawa do ulgi.

Składek na ubezpieczenia społeczne od zadeklarowanej kwoty, nie niższej jednak niż **30%** kwoty minimalnego wynagrodzenia **nie opłacają** również m.in. osoby, które już prowadzą (wykonują czy są współnikami) lub w okresie ostatnich 60 miesięcy kalendarzowych przed dniem rozpoczęcia wykonywania działalności gospodarczej:

- prowadziły pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych,
- wykonywały działalność twórczą lub artystyczną,
- prowadziły działalność gospodarczą w zakresie wolnego zawodu w rozumieniu przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne bądź z której przychody są przychodami z działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych,
- były współnikami jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, spółek jawnych, komandytowych lub partnerskich.

Osoby te opłacają składki od zadeklarowanej kwoty nie niższej od **60%** przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale. Inaczej przedstawia się sytuacja osób, które rozpoczynają prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej na terenie Polski i podlegają obecnie ustawodawstwu polskiemu, a które uprzednio (w okresie po 30 kwietnia 2004r.) prowadziły taką działalność na terenie innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej. W myśl bowiem art. 14d Rozporządzenia 1408/71 w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie, osoba prowadząca działalność na własny rachunek na terytorium innego państwa członkowskiego, jest traktowana tak jakby prowadziła swą działalność zawodową na terytorium tego państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo określono, zgodnie z przepisami tego Rozporządzenia, jako właściwe. Zatem prowadzenie działalności pozarolniczej na terytorium innego państwa członkowskiego UE w okresie po 30 kwietnia 2004r. nie pozbawia osoby zainteresowanej prawa do deklarowania do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne kwoty nie niższej niż **30%** minimalnego wynagrodzenia, o ile **dla tej działalności, przez cały okres jej prowadzenia, polskie ustawodawstwo nie było właściwe**. Działalności tej nie uznaje się bowiem za działalność prowadzoną na terenie Polski.

Należy pamiętać, że składki od kwoty nie niższej od **60%** przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia opłacają osoby współpracujące z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność gospodarczą, także wtedy, gdy współpracują z osobą prowadzącą działalność gospodarczą opłacającą składki od kwoty nie niższej od 30% minimalnego wynagrodzenia.

Przykład 1

Osoba podjęła prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej 1 września 2005 r. Jest to pierwsza działalność pozarolnicza tej osoby i działalności nie wykonuje na rzecz byłego pracodawcy, u którego pracowała do 31 grudnia 2004 r. Od 1 września 2005 r. podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne tej osoby z tytułu prowadzenia działalności nie może być niższa od 30% minimalnego wynagrodzenia.

Przykład 2

Osoba podjęła prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej 1 września 2005 r. Od 1 lutego 2005 r. podlega ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu jako wspólnik spółki jawnej. Od 1 września 2005 r. podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne tej osoby z wybranej działalności (jako wspólnika spółki jawnej lub jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą) nie może być niższa od 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale.

Przykład 3

Osoba podjęła prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej 1 grudnia 2005 r. Od 1 września 2005 r. podlega ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu jako wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Od 1 września 2005 r. do 30 listopada 2005 r. podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne tej osoby jako wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie może być niższa od 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale. Od 1 grudnia 2005 r. podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne tej osoby z wybranej działalności (jako wspólnika lub jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą) również nie może być niższa od 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale.

Przykład 4

Osoba podjęła prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej 15 września 2005 r. Wcześniej do 1 września 2000 r. **włącznie** prowadziła pozarolniczą działalność. Przerwa w prowadzeniu działalności wyniosła 59 miesięcy kalendarzowych. Od 15 września 2005 r. podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne tej osoby z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej nie może być niższa od 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale. Ustalając podstawę wymiaru składek za wrzesień 2005 r. należy uwzględnić zapis art. 18 ust. 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z tym zapisem (jak to zostało wyjaśnione powyżej), w przypadku objęcia ubezpieczeniami w trakcie miesiąca kwotę najniższej podstawy wymiaru składek zmniejsza się proporcjonalnie, dzieląc ją przez liczbę dni kalendarzowych tego miesiąca i mnożąc przez liczbę dni podlegania ubezpieczeniom.

Przykład 5

Osoba podjęła prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej 15 września 2005 r. Do 31 sierpnia 2000 r. prowadziła pozarolniczą działalność. Przerwa w prowadzeniu działalności wyniosła 60 miesięcy kalendarzowych. Od 15 września 2005 r. podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne tej osoby z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej nie może być niższa od 30 % minimalnego wynagrodzenia. Ustalając podstawę wymiaru składek za wrzesień 2005 r. należy uwzględnić zapis art. 18 ust. 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z tym zapisem, w przypadku objęcia ubezpieczeniami w trakcie miesiąca kwotę najniższej podstawy wymiaru składek zmniejsza się proporcjonalnie, dzieląc ją przez liczbę dni kalendarzowych tego miesiąca i mnożąc przez liczbę dni podlegania ubezpieczeniom.

Przykład 6

Osoba podjęła prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej 1 września 2005 r. Działalność wykonuje na rzecz trzech kontrahentów, w tym na rzecz byłego pracodawcy, u którego była zatrudniona do 30 czerwca 2005 r. i na rzecz którego wykonywała w ramach stosunku pracy czynności wchodzące w zakres wykonywanej działalności gospodarczej. Od 1 września 2005 r. podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne tej osoby z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej nie może być niższa od 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale.

Przykład 7

Osoba podjęła prowadzenie swojej pierwszej działalności gospodarczej - stała się współnikiem spółki cywilnej 1 września 2005 r. Spółka działa już od 1 stycznia 2005 r. i nie wykonuje działalności na rzecz byłego pracodawcy tej osoby. Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne tej osoby nie może być niższa od 30% minimalnego wynagrodzenia.

Przykład 8

Osoba podjęła prowadzenie swojej pierwszej działalności gospodarczej - stała się współnikiem spółki cywilnej 1 września 2005 r. Do 31 sierpnia 2005 r. osoba była pracownikiem tej spółki. Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne tej osoby nie może być niższa od 30% minimalnego wynagrodzenia.

Przykład 9

Osoba podjęła prowadzenie swojej pierwszej działalności gospodarczej 1 września 2005 r. Działalności tej nie wykonuje na rzecz byłego pracodawcy. Od 1 października 2005 r. stała się również współnikiem spółki cywilnej, która także nie wykonuje działalności na rzecz byłego pracodawcy tej osoby. Osoba zgłosiła się i podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu rozpoczętej 1 września 2005 r. indywidualnej działalności gospodarczej. Podstawa wymiaru

składek na ubezpieczenia społeczne tej osoby nie może być niższa od 30% minimalnego wynagrodzenia.

Przykład 10

Osoba podjęła prowadzenie swojej pierwszej działalności gospodarczej 1 września 2005 r. Działalności tej nie wykonuje na rzecz byłego pracodawcy. Od 1 października 2005 r. osoba ta stała się wspólnikiem spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Osoba zgłosiła się i podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu rozpoczętej 1 września 2005 r. działalności gospodarczej. Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne tej osoby nie może być niższa od 30% minimalnego wynagrodzenia.

Przykład 11

Osoba podjęła prowadzenie swojej pierwszej działalności gospodarczej 25 sierpnia 2005r. Działalności tej nie wykonuje na rzecz byłego pracodawcy. Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne tej osoby nie może być niższa od 30% minimalnego wynagrodzenia za okres od 25 sierpnia 2005r. do 31 sierpnia 2007r. (24 miesiące kalendarzowe).

Przykład 12

Osoba podjęła prowadzenie swojej pierwszej działalności gospodarczej 1 grudnia 2005r. Działalności tej nie wykonuje na rzecz byłego pracodawcy. Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne tej osoby nie może być niższa od 30% minimalnego wynagrodzenia za okres od 1 grudnia 2005r. do 31 sierpnia 2007r. (24 miesiące kalendarzowe).

Przykład 13

Polski obywatel prowadził działalność gospodarczą na terenie Hiszpanii do 30 września 2005r. Ubezpieczeniom społecznym podlegał w Hiszpanii. Od 1 października 2005r. prowadzi w Polsce ten sam/lub inny rodzaj działalności gospodarczej na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej i w Polsce podlega ubezpieczeniom społecznym. Od 1 października 2005r. podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne tej osoby z tytułu prowadzonej działalności nie może być niższa od 30% minimalnego wynagrodzenia.

Przykład 14

Hiszpański obywatel prowadził działalność gospodarczą na terenie Hiszpanii do 30 czerwca 2006r. Ubezpieczeniom społecznym podlegał w Hiszpanii. Od 1 lipca 2006r. prowadzi ten sam/lub inny rodzaj działalności gospodarczej na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej w Polsce i w Polsce podlega ubezpieczeniom społecznym. Od 1 lipca 2006r. podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne tej osoby z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej nie może być niższa od 30% minimalnego wynagrodzenia.

Przykład 15

Polski obywatel prowadził działalność gospodarczą na terenie Niemiec od 1 stycznia 2006r. do 30 czerwca 2006r. Jednocześnie w okresie tym był zatrudniony w Polsce na podstawie umowy o pracę. Zgodnie zatem z art. 14c(a) Rozporządzenia 1408/71 podlegał polskim przepisom ubezpieczeniowym. Od 1 lipca 2006r. w Polsce prowadzi tylko działalność gospodarczą na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej i z tego tytułu podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym. Od 1 lipca 2006r. podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne tej osoby z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej nie może być niższa od 60% przeciętnego wynagrodzenia. Do działalności prowadzonej w Niemczech miały bowiem zastosowanie polskie przepisy w zakresie zabezpieczenia społecznego.

Dla osób prowadzących pozarolniczą działalność, zainteresowanych szczegółowymi zasadami opłacania składek na ubezpieczenie społeczne polecamy poradnik ZUS dostępny na stronie <http://e-inspektorat.zus.pl/pliki/poradniki/porad4.pdf> oraz stronę www.zus.pl

źródło: strona Zakładu Ubezpieczeń Społecznych www.zus.pl